

Asia: VN/17593/2024

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne koskien keskeisiä ehdotuksia

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta. Ehdotettua lakia sovellettaisiin tekoälyasetusta täydentävästi. Esityksen mukaisesti Etelä-Savon ELY-keskus (myöhemmin ELY-keskus) valvoisi asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja III liitteen mukaisia suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä, jotka on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponentteina CER-direktiivin liitteen 6 ja 7 kohdassa tarkoitettujen toimialojen (juomavesi & jätevesi) hallinnassa ja toiminnassa.

ELY-keskus katsoo kyseessä olevan ensisijaisesti tekoälyä – ei kriittistä infrastruktuuria tai vesihuoltoa – koskevasta lainsäädännöstä, jonka vuoksi myös tekoälyasetuksen mukainen markkinavalvonta tulisi järjestää siitä lähtökohdasta, että markkinavalvontaviranomaiseksi nimettävällä viranomaisella on osaamista ensisijaisesti tekoälyyn – ei kriittiseen infrastruktuuriin tai vesihuoltoon – liittyen.

ELY-keskuksella ei ole tällä hetkellä lainkaan resursseja tai osaamista esitetyn valvontatehtävän hoitamiseksi. Markkinavalvonnassa kyse olisi kokonaan uudeltaisesta tehtävästä, jollaista ELY-keskuksella ei nykyisellään ole. ELY-keskus pitää parempana vaihtoehtoa, jossa tekoälyasetuksen edellyttämä markkinavalvonta järjestettäisiin keskitetysti.

Tekoälyasetuksen mukaisessa markkinavalvonnassa tarvittaneen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan osaamista erityisesti tekoälyyn, yleisemmin tietotekniikkaan sekä markkinavalvontaan liittyen. ELY-keskuksella ei tällaista osaamista ole, eikä sillä oleva vesihuollon substanssiosaaminen tue esitettyjen markkinavalvontaviranomaisten tehtävien hoitamista.

ELY-keskus katsoo esityksestä poikkeavasti, että NIS2- ja CER-direktiivien täytäntöönpanossa ELY-keskukselle kaavailut tehtävät eivät perustele ELY-keskukselle osoitettavaa markkinavalvontaviranomaisen tehtävää. Kyseisten direktiivien nojalla säädettävät tehtävät ja niiden hoitamiseen tarvittava osaaminen liittyvät vesihuollon substanssiin, johon ELY-keskuksella on olemassa jossain määrin relevanttia osaamista. Lisäksi NIS2- ja CER-direktiiviä sovelletaan suhteellisesti hyvin suppeaan joukkoon vesihuoltolaitoksia, kun taas tekoälyasetuksen mukainen markkinavalvonta tulisi koskemaan toimialoja kokonaisuudessaan.

Etelä-Savon ELY-keskus huomauttaa, että sille NIS2- ja CER-direktiivien täytäntöönpanon yhteydessä kaavailtujen tehtävien hoitamiselle ei olla osoittamassa lisäresursseja.

Markkinavalvontaviranomaisena ELY-keskuksen valvottavaksi tulisivat vesihuoltolaitosten (käyttöönottajien) valvonnan ohella tekoälyjärjestelmien tarjoajat, valtuutetut edustajat, maahantuojat ja jakelijat. ELY-keskuksella ei ole vesihuoltolaitoksia lukuun ottamatta minkäänlaista käsitystä myöskään sen valvottavaksi esitetystä toimijakentästä.

Lausuntonne koskien vaikutusten arviointia

Viranomaisiin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu esityksen kappaleessa 4.2.3. Esityksen perusteella ELY-keskuksen ei ole mahdollista muodostaa käsitystä siitä, kuinka paljon valvontaresursseja esitetyn markkinavalvontaviranomaisen tehtävä edellyttäisi. ELY-keskuksella ei ole edellytyksiä lähteä tällaista arviota tekemään, mikä myös osaltaan kiellii markkinavalvontatehtävän yhteensopimattomuudesta ELY-keskuksen tehtäviin.

Esitetty hajautettu markkinavalvontajärjestely tarkoittaa, että eri markkinavalvontaviranomaisten kuten ELY-keskuksen olisi kunkin hankittava ja ylläpidettävä uudenlaista laaja-alaista ja korkeatasoista osaamista tekoälyyn ja markkinavalvontaan liittyen. ELY-keskuksen resurssitarvetta kasvattaa se, että sillä ei ole ollut aikaisemmin markkinavalvontaan liittyviä tehtäviä lainkaan. Muita toteuttamisvaihtoehtoja ja erityisesti markkinavalvonnan keskitetyn ja hajautetun mallin arviointia on sisällytetty esityksen kappaleeseen 5.1.1. Esityksessä ei näytetä arvioidun mallien välisiä kustannusvaikutuksia, jota olisi voinut pitää perusteltuna. ELY-keskus toteaa paremman tiedon puuttuessa ainoastaan, että lienee olemassa merkittävä mahdollisuus sille, että hajautettu valvontajärjestelmä tulee olemaan kustannusvaikutuksiltaan merkittävästi keskitettyä valvontajärjestelmää kalliimpi jo pelkästään jokaiselle markkinavalvontaviranomaiselle erikseen tarvittavien perusresurssien vuoksi.

Lausuntonne koskien säännöskohtaisia perusteluita

-

Lausuntonne koskien pykälää

-

Muut kommentit HE -luonnoksesta

-

Jos organisaationne toimii tiedonhallintalain (906/2019) tarkoittamana tiedonhallintayksikkönä, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.6. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

-

Toimiiko organisaationne tai edustamanne yritys tekoälyasetuksen tarkoittamana toimijana, ja jos toimii, millä tavoin katsotte, että asetus ja ehdotettavat lait vaikuttavat organisaatioonne tai yritykseenne?

-

Huttunen Aki

Etelä-Savon ELY - Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, vesihuoltopalvelut
-yksikkö